

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ

VII МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ

18 листопада 2022 року

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РІВНЕ 2022

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ

VII МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ

18 листопада 2022 року

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РІВНЕ 2022

УДК 81'37

П 78

Проблеми лінгвістичної семантики: VII Міжнародна науково-практична інтернет-конференція (18 листопада 2022 року).

П 78 Збірник матеріалів. Рівне: РДГУ, 2022. 122 с.

The Problems of Linguistic Semantics: The 7th International Scientific and Practical Internet Conference (November 18, 2022). The Collection of Conference Proceedings. Rivne: RSUH, 2022. 122 p.

У збірнику матеріалів VII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Проблеми лінгвістичної семантики» розглянуто низку питань, що стосуються актуальних проблем лінгвістичної семантики: когнітивної та культурної семантики, зіставної семантики, фонетичної, лексичної та граматичної семантики, семантики і прагматики мовних одиниць, семантики тексту і дискурсу, семантики і перекладу.

The Collection of Conference Proceedings «The Problems of Linguistic Semantics» focuses on the topical issues of Linguistic Semantics: Cognitive and Cultural Semantics, Contrastive Semantics, Phonetic, Lexical and Grammatical Semantics, Semantics and Pragmatics of Linguistic Items, Semantics of Text and Discourse, Semantics and Translation.

УДК 81'37

Редакційна колегія:

Головний редактор – **Деменчук О.В.**, д-р філол. наук, професор.

Відповідальний редактор – **Кучма Т.В.**, канд. філол. наук, доцент.

Члени редакційної колегії:

Павлова О.І., канд. філол. наук, професор; **Аладько Д.О.**, канд. філол.

наук, доцент; **Калініченко М.М.**, канд. філол. наук, доцент;

Константинова О.В., канд. філол. наук, доцент; **Орел І.І.**, канд. філол.

наук, доцент; **Павловська Л.О.**, канд. філол. наук, доцент; **Тарасюк Н.Ю.**,

канд. філол. наук, доцент; **Чеберяк А.М.**, канд. філол. наук, доцент;

Станіславчук Н.І., викладач

Рекомендовано до друку Вченою радою

Рівненського державного гуманітарного університету

(протокол № 10 від 27.10.2022 р.)

©Автори публікацій, 2022

©Рівненський державний гуманітарний університет, 2022

ЗМІСТ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ:
ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ**

АРХАНГЕЛЬСЬКА А.М.	СТИМУЛИ Й ЧИННИКИ ОНОВЛЕННЯ СИСТЕМИ СЛОВОТВІРНИХ ФЕМІНАТИВІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	6
КАПРАНОВ Я.В.	СТАТИСТИЧНЕ ВИМІРЮВАННЯ СИНОНІМІВ Й АНТОНІМІВ У БРИТАНСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ КОРПУСІ	9
СІРАНЧУК Н.М.	ПЕДАГОГІЧНА СТРАТЕГІЯ ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ НА КОМУНІКАТИВНІЙ ОСНОВІ	12
ПАВЛОВА О.І.	СОЦІОЛОГІЯ У ТЕРМІНОЛОГІЧНОМУ ВИСВІТЛЕННІ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ)	15
БІСОВЕЦЬКА Л.А., СУРЖУК Т.Б.	ЛІНГВОДИДАКТИЧНИЙ АНАЛІЗ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ	21

ПРОБЛЕМИ КОГНІТИВНОЇ ТА КУЛЬТУРНОЇ СЕМАНТИКИ

DEMENCHUK O.	PRINCIPAL APPROACHES TO LEXICAL SEMANTIC DERIVATION STRATEGIES	25
DEMENCHUK D.	KONCEPT CZASU WOLNEGO W UJĘCIU SOCJOLINGWISTYCZNYM	27
ТРИФОНЮК Л.Ю.	МЕНТАЛЬНЕ ПОЛЕ ПРЕДИКАТА <i>THINK</i>	30

ПРОБЛЕМИ ЗІСТАВНОЇ СЕМАНТИКИ

МІЗІН К.І.	ЗАСАДИ СТАНОВЛЕННЯ ЗІСТАВНОЇ ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЇ	37
АЛАДЬКО Д.О., АЛАДЬКО О.Д.	ГЕНДЕРНА СТЕРЕОТИПІЗАЦІЯ У ФРАЗЕОЛОГІЇ	41
ПАВЛОВСЬКА Л.О.	СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВЕРБАЛЬНИХ ФОРМУЛ ПОБАЖАНЬ У ПРАГМАТИЧНОМУ АСПЕКТІ НА МАТЕРІАЛІ РІЗНОСТРУКТУРНИХ МОВ	44
КІНАЩУК А.В.	ЕТИМОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ІРРАЦІОНАЛЬНИХ ДІЄСЛІВ (НА МАТЕРІАЛІ УКРАЇНСЬКОЇ, АНГЛІЙСЬКОЇ ТА НІМЕЦЬКОЇ МОВ)	47

ФЕДОРОВ І.Б.	ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ <i>АРТЕФАКТНИЙ ПРОСТІР ЛЮДИНИ</i> У ФРАЗЕОЛОГІЗМАХ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ	50
ХОМУТОВСЬКА І.С.	ФРАЗЕОЛОГІЗМИ З НАЗВАМИ ТВАРИН В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	52

ФОНЕТИЧНА, ЛЕКСИЧНА І ГРАМАТИЧНА СЕМАНТИКА

ЛЕМІШ Н.Є.	СИНКРЕТИЧНІСТЬ ЛЕКСИЧНОГО І ГРАМАТИЧНОГО ЗНАЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОГО СПОЛУЧНИКА 'AND'	55
ОРЕЛ І.І.	ФОРМУВАННЯ ОЦІНКИ У КОНОТАТИВНІЙ СТРУКТУРІ НІМЕЦЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ	58
ТАРАСЮК Н.Ю.	КАТЕГОРІЯ АКТИВНОСТІ/ПАСИВНОСТІ ЯК ВИЯВ ДЕРИВАЦІЙНОЇ ТА СЛОВОТВІРНОЇ ФУНКЦІЇ МОРФЕМ	61
ГЕДЗЕРУК О.В.	ФРАЗЕОЛОГІЗМИ ІЗ СОМАТИЧНОЮ ЛЕКСИКОЮ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	64
ІЛЬЧУК Л.С.	СТЕРЕОТИПНЕ УЯВЛЕННЯ ПРО НЕГАТИВНІ РИСИ ХАРАКТЕРУ ЖІНКИ У ФРАЗЕОЛОГІЗМАХ АНГЛІЙСЬКОМОВНОГО ТА УКРАЇНСЬКОМОВНОГО СУСПІЛЬСТВА	67

СЕМАНТИКА І ПРАГМАТИКА МОВНИХ ОДИНИЦЬ

КОНДРАТЮК Н.В.	ЕПОНІМИ ЯК СКЛАДОВА ЧАСТИНА СИСТЕМИ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	70
ВАКУЛІЧ А.І.	РОЛЬ І МІСЦЕ ФРАНЦУЗЬКИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	75
СЕРГІЙЧУК Н.Ю.	ОСНОВНІ СПОСОБИ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ В АНГЛІЙСЬКІЙ ГЕОГРАФІЧНІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ	78
СИВОРИГ Н.В.	РОЛЬ І МІСЦЕ НІМЕЦЬКИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	81

СЕМАНТИКА ТЕКСТУ І ДИСКУРСУ

ШУЛЬЖУК Н.В.	ВЗАЄМОДІЯ ФОРМАЛЬНО-СИНТАКСИЧНОЇ, СЕМАНТИЧНОЇ ТА КОМУНІКАТИВНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІАЛОГІЧНОЇ РЕПЛІКИ	85
ЗАЛУЖНА О.О., РОЛЛЕР А.Ю.	ДО РОЗМЕЖУВАННЯ ПОНЯТЬ ІДІОСТИЛЬ ТА ІДІОЛЕКТ	91
КАЛІНІЧЕНКО М.М.	ДИКУНСЬКІ СЕНСАЦІЇ ДЖОНА НІЛА В АМЕРИКАНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ ХІХ СТОРІЧЧЯ	94
КОНСТАНТИНОВА О.В.	ЛЕКСИЧНІ Й СИНТАКСИЧНІ ЗАСОБИ ЕКСПРЕСІЇ В ТЕКСТАХ НОВИН CNN ПРО УКРАЇНУ	98

ЧЕБЕРЯК А.М.	СОЦІАЛЬНА, КОМУНІКАТИВНА, МОВЛЕННЄВА РОЛІ: СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ	100
ЮРКОВСЬКА М.М.	ДО ПИТАННЯ ЛІНГВО-СТИЛІСТИЧНИХ ЗАСОБІВ ТА ПРИЙОМІВ КОМІЧНОГО НА СИНТАКСИЧНОМУ РІВНІ В НЕГОМОГЕННИХ ТЕКСТАХ	104
ЖАЛКО Д.Д.	СЕМАНТИКА ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНИХ МАРКЕРІВ У ХУДОЖНІХ ТЕКСТАХ	107
ЧЕРНЯК К.О.	ДОСЛІДЖЕННЯ ПОНЯТТЯ «ДИСКУРС»	109

СЕМАНТИКА І ПЕРЕКЛАД

КУЧМА Т.В.	ДЕФОРМАЦІЯ АНТРОПОНІМІВ ЯК ЗАСІБ СТВОРЕННЯ КОМІЧНОГО ЕФЕКТУ ТА ЇХ ПЕРЕКЛАД УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ	112
МОКРА Т.А.	ФЕНОМЕН ЛАКУНАРНОСТІ В КОНТЕКСТІ ІНСТРУМЕНТАЛЬНИХ ДІЄСЛІВ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ)	116
КОЛОМІЄЦЬ Н.М.	ПРАГМАТИЧНИЙ АСПЕКТ ПЕРЕКЛАДУ ЛЕКСИЧНИХ ОДИНИЦЬ В АНГЛІЙСЬКОМОВНИХ МАТЕРІАЛАХ МАРКЕТИНГОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ	119

УДК 81'22:811.111

Ільчук Л.С., магістрантка
Рівненський державний гуманітарний університет
(Рівне, Україна)

СТЕРЕОТИПНЕ УЯВЛЕННЯ ПРО НЕГАТИВНІ РИСИ ХАРАКТЕРУ ЖІНКИ У ФРАЗЕОЛОГІЗМАХ АНГЛІЙСЬКОМОВНОГО ТА УКРАЇНСЬКОМОВНОГО СУСПІЛЬСТВА

У сучасному світі існують так звані «гендерні стереотипи», що виникають внаслідок нав'язування суспільством певних переконань, думок, суджень щодо чоловічої та жіночої статі. Кожна культура демонструє свої усталені та узагальнені поняття, якими повинні бути чоловік та жінка, та яку соціальну позицію вони повинні займати у суспільстві. Тому такі уявлення стосовно спільнот чоловіків та жінок загалом називають гендерними стереотипами (Ужченко, 2013, с. 137).

Мова стає одним із головних засобів вираження гендерних стереотипів. За допомогою мови, ми можемо визначити ряд характерних рис, якими «повинен» володіти чоловік або жінка. Гендерні стереотипи значно відрізняються від інших мовних одиниць. Зокрема, вони мають такі характерні особливості як нормативність, емоційно-оцінний характер, стійкість (тобто вони слабо схильні до змін у часі), схемантичність, полярність гендерних стереотипів, яка відображає взаємини двох протиставлених одна одній груп – чоловіків та жінок.

Гендерні стереотипи, що сформовані у мові найяскравіше виявляють себе у фразеології. У фразеологізмах фіксуються та зберігаються традиційні уявлення щодо чоловіка та жінки, їхні головні ознаки, соціальні ролі та стосунки між ними. Саме тому дослідники все частіше звертаються увагу на фразеологізми, які мають гендерну маркованість. Адже вони відображають категорії гендера у фразеографії та визначають роль стереотипів у культурному світобаченні.

Як стверджував В. Жайворонок, фразеологія є тією сферою мовної діяльності, яка має вплив на мову, тому здатна формулювати менталітет нації (Бабенко, 2008, с. 393). Фразеологізми формують мовну картину світу, вони є тим джерелом, на які особистість спирається для формування власного образу дійсності. Тому, гендерні

стереотипи міцно закріплені у фразеології, вони є носіями національно-культурних особливостей мовної системи.

Щодо жіночої вроди, то вона завжди була в центрі уваги суспільства. Про неї оспівано у багатьох казках, міфах та віршах. Зокрема, опис жіночої вроди міцно закарбувався у фразеологізмах, адже вони найкраще та найповніше відображають мовну картину кожного народу.

Зазвичай, жінки наділені позитивними оцінками щодо їхньої зовнішності. Вони завжди демонструють, що зовнішність для них є надто важлива. Тому, такий гендерний стереотип існує не одне століття, адже жінки завжди роблять все, для того, щоб виглядати привабливо.

Однак, жіноча стать може мати не лише привабливий зовнішній вигляд. Деякі гендерні стереотипи свідчать про те, що жінка може виглядати потворно та непривабливо.

Зокрема, перше враження може зіпсувати не лише неохайність зовнішнього вигляду жінки, а також, невміння правильно одягатись відповідно до свого віку: *(as) ugly as a witch* – «страшна як відьма»; *to look like a wet hen / a hog on ice* – «виглядати як мокра курка/як свиня на льоду»; *to be like mutton dressed as a lamb* – «вівця, одягнена як ягня»; *to be / to look etc like a scarlet woman* – «бути / виглядати яскраво-червоною жінкою» (Доброльожа, 2002).

Щодо україномовного суспільства, якою красивою не була б українська жінка, серед фразеологізмів, зустрічаються і такі, що зображують непривабливість жінки: *гожа, як свиня Божя; так файно, як свині в ярмі; з неї дівка, як з клоччя куділка; чорнобрива, як руде теля; як з воза вилами скидана* – «неприваблива, некрасива (про жіночу статуру)»; *індюшиця горбата* – «нестатурна жінка»; *як вилка* – *худя жінка*; *як гілка* – *дуже висока*; *баба Пихтя* – «товста жінка»; *Валя з хозтовару* – «неакуратно одягнена жінка»; *[як] вівця шльонська* – «жінка з неакуратною зачіскою».

Щодо характеру жінки, то її характер порівняно із чоловічим є багатограним. Незважаючи на всі позитивні риси характеру жінок, інколи, навіть, вони можуть набувати так звані маскуліні риси характеру, що проявляються у їх мужності, силі, впертості, твердості: *a woman knows a bit more than Satan* – «жінка знає трохи більше ніж сатана»; *to be / to behave etc like an iron lady* – «бути / поводитися як залізна леді». Також, характер жінки можна розглядати з боку: *mama's darling* – «донька, що знаходиться під мамою опікою»; *bitch kitty* – «вперта жінка з важким характером» (Билиця, 1998, с. 487).

Один із найпоширеніших гендерних стереотипів полягає у тому, що жінки багато говорять. На основі цього стереотипу проводились різноманітні дослідження, де порівнювали скільки слів в день говорить жінка та скільки чоловік. У висновку, кількість слів в день у жінок переважала у декілька разів. Отже, негативний стереотип жінки проявляється у її надмірній балакучості: *to chatter like a magpie* – «торохтіти як сорока»; *баба Палажка*; *за словом до кишені не лізе, сільський вісник*; *кума Марфуша*; *кума з Камброда*; *баба Полька телевізор*; *баба Триндичиха*.

З моральної точки зору, у центрі уваги часто розглядається жіноча легковажність. Ця проблема існувала в минулих століттях, проте популярності вона набула лише сьогодні. Легковажна поведінка жінки представлена такими фразеологічними одиницями: *a woman of the streets* – «легковажна дівчина»; *scarlet lady* – «легкодумна блудна жінка»; *набралася гріхів як овечка реп'яхів*; *пішла по руках як вітер по полю* (Усик, 2017, с. 45).

А інтелект жінки часто асоціюють із розумовою обмеженістю: *(as) silly as a goose* – «дурна як гуска», а в українських фразеологізмах це висвітлено за допомогою таких фразеологізмів, як *дунька з мильного заводу*; *личко біленьке, а розуму маленько* (Усик, 2017, с. 87).

Такі гендерні стереотипи були сформовані на основі довготривалих спостережень за жінкою. Отже, завдяки фразеологізмам яскраво формується мовна картина світу. Зокрема, вони надають емоційної забарвленості при комунікації, влучно наділяють образами та широко використовуються серед людей. Фразеологізми можуть висвітлити найглибші «укорінені» стереотипи, які виникли у свідомості людей через спостереження, яке тривало не одне століття.

Список використаних джерел:

- Бабенко, С.С. (2008). *Соціологія гендеру: Навчально-методичний посібник для студентів*. Харків.
- Билиця, У.Я. (2017). *Гендерна релевантність компаративних фразеологічних номінацій людини в англомовній картині світу*. Retrieved from: http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/8597/1/Pvntsh_sl_2015_2_1pdf
- Баранцев, К.Т. (2005). *Англо-український фразеологічний*. Знання.
- Доброльожа, Г.С. (2002). *Світ української родини у прислів'ях та приказках з порівняльним компонентом*. Луцьк.
- Кунин, А. В. (1998). *Англо-русский фразеологический словарь*. Москва: Жива мова.
- Усик, Г. (2017). *Засоби вербалізації гендерних стереотипів у англомовній картині світу*. Retrieved from: https://textintertext.in.ua/pdf/n022017/usyk_galyna_02_2017.pdf
- Ужченко, В., & Ужченко, Д. (2007). *Фразеологічний словник східнословобожанських і степових говірок Донбасу*. Київ.